

t: 088 888 6666
e: info@ltonoord.nl
w: www.ltonoord.nl

Interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen
t.a.v. Patty Laan en Tom den Boer

Per e-mail: info@ganzenplan.nl
p.laan@fbenoordholland.nl
info@som-der-delen.nl

Postadres:
Postbus 240
8000 AE Zwolle

Hoofdkantoor:
Dr. Stolteweg 2
8025 AV Zwolle

Datum: 6 november 2024

Referentie: W/AM/MvD/24.079

Betreft: **Concept Interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen**

Beste Patty en Tom,

LTO Noord in regio West en ZLTO hebben met belangstelling kennisgenomen van het concept-Interprovinciaal Faunabeheerplan Ganzen. Dit conceptplan geeft ons aanleiding tot het kenbaar maken van de volgende reactie.

We willen als eerste onze waardering uitspreken voor het opstellen van een Ganzenplan voor vijf provincies. Een mooie start en basis voor het aanhaken van meer provincies, mogelijk uitmondend in uiteindelijk een landelijk dekkend Ganzenplan. Ganzen houden zich niet aan provinciegrenzen waardoor interprovinciale, en zo nodig landelijke, afstemming en coördinatie van het beheer van groot belang is. In ieder geval is het onze wens dat, met het oog op dit grotere plaatje, de vijf initiatief nemende faunabeheereenheden de gelederen gesloten houden en zo nodig bereid zijn over hun schaduw heen te stappen om tot eenduidig (uitvoerings)beleid te komen. Eveneens willen we jullie bedanken voor de transparante wijze waarop het Interprovinciale Faunabeheerplan Ganzen tot stand is gekomen. Ook de organisatie van de Landbouwtafels, waar we op een prettige wijze van gedachten hebben gewisseld over de opzet en uitvoering van het Ganzenplan, is door ons zeer gewaardeerd.

Desalniettemin hebben we nog verschillende vragen en/of opmerkingen over het conceptplan die we aan jullie willen voorleggen:

Doelstelling

In het plan zijn Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) opgenomen om te bepalen of de doelstelling wordt gehaald. Met betrekking tot de KPI voor landbouwschade hebben de provincies de maatschappelijk geaccepteerde schade vastgesteld. Voor de grauwe gans is dit de getaxeerde schade in het referentiejaar 2005. Voor de brandgans geldt het schadeniveau in 2009 (Zuid-Holland) en in 2011 (andere provincies) als referentie. Deze doelen zijn een nobel streven, maar de vraag is of ze daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden. Het antwoord op die vraag wordt feitelijk al op pagina 19 gegeven: op basis van de Gunstige Referentie Populatie (GRP), als waarborg van de Staat van Instandhouding (SVI), is het niet waarschijnlijk dat de aangegeven doelen voor de grauwe gans en brandgans gerealiseerd gaan worden. Als dat op voorhand bekend is lijkt het ons verstandig om, zoals ook in de aanbevelingen is opgenomen, een inflatiecorrectie op de doelen uit te voeren. Maar wel op basis van een objectief bepaalde GRP! Streef bijvoorbeeld naar een dalende tendens van de jultellingen en/of de schade-uitkeringen bij BIJ12. Het opnemen van een niet-realistisch doel legt namelijk een druk op het maatregelenpakket. De kans bestaat in dat geval dat het maatregelenpakket als bewezen niet effectief wordt beschouwd.

Achter de boer en tuinder. Voor ons allemaal.

Maatregelenpakket

In de hoofdstukken over het maatregelenpakket en de vergunningplichtige activiteiten ontbreekt naar onze mening de wijze waarop het (populatie)beheer concreet uitgevoerd gaat worden. De hoofdstukken zijn vooral beschrijvend van karakter. De intentie is prima maar we willen graag meer inzicht hebben in de stap naar de (organisatie van de) uitvoering. De beheermaatregelen zoals die in de tabellen 1 tot en met 4 zijn opgenomen geven slechts aan wat mogelijk is, maar bieden naar onze mening onvoldoende inzicht in de wijze waarop de uitvoering uiteindelijk gestalte wordt gegeven.

Wij doelen in dit kader vooral op:

- Op pagina 27 wordt aangegeven dat de uitvoering van het plan centraal aangestuurd moet worden via een professionele organisatie. Daar zijn wij het volledig mee eens, maar de wijze waarop dit moet worden ingevuld is niet uitgewerkt.
- Op pagina 28 wordt voorgesteld om WBE's te ondersteunen bij de uitvoering van hun coördinerende taak inclusief een gebiedsgerichte en jachtveld-overstijgende aanpak. De noodzaak daarvoor is eerder op pagina 24 aangegeven en is cruciaal om tot een succesvolle uitvoering van het plan te komen. Het is verstandig om aan te geven hoe deze ondersteuning van de WBE's wordt ingevuld.
- We missen in het plan de inzet van gecoördineerd populatiebeheer. Er wordt bij de uiteenzetting van het maatregelenpakket weliswaar gesproken over gecoördineerde verjaging maar deze methode is vooral geënt op inzet van verjaging, al dan niet gecombineerd met ondersteunend afschot. Het gecoördineerd populatiebeheer is naar onze mening een beheermaatregel die in het maatregelenpakket opgenomen moet worden. Een belangrijke reden hiervoor wordt op pagina 23 van het plan genoemd: de vergunningsruimte wordt niet volledig benut. Om verschillende redenen kunnen en willen de schadebestrijders deze vergunningsruimte niet invullen. Om in deze lacune te voorzien is waar nodig de inzet van gecoördineerde teams van essentieel belang. Zowel in de natuur- als de agrarische gebieden. Pilots met de inzet van gecoördineerd beheer in de provincie Noord-Holland hebben inmiddels bewezen dat deze methode werkt.
- Voor het draagvlak voor gecoördineerd beheer, zowel in de natuurgebieden als desgewenst in het agrarisch gebied, is het van belang dat de communicatie naar de WBE's en de jagers goed wordt ingevuld. En dat waar mogelijk bij de uitvoering van het gecoördineerde beheer gebruik wordt gemaakt van jagers uit de WBE in het gebied waarin wordt opgetreden. Op deze wijze wordt niet alleen gewerkt aan draagvlak maar is ook de gebiedskennis geborgd.
- De schadebestrijding van ganzen moet in de daarvoor beschikbare periode van het jaar worden gemaximaliseerd. Alleen op deze wijze kan de beoogde en noodzakelijke populatiereductie worden gerealiseerd. In combinatie met het voorstel voor ondersteuning van de WBE's (bullet 2) pleiten wij voor een jaarlijks per WBE af te spreken resultaatverplichting voor het aantal te doden ganzen. Op deze wijze is het voor zowel de grondgebruikers als de schadebestrijders duidelijk wat de gewenste inzet is en kunnen de WBE's, op basis van de wettelijke bevoegdheid, met de aangesloten leden afspraken maken over de uitvoering van het beheer. Als blijkt dat een WBE de gewenste resultaatverplichting niet kan realiseren dan wordt gecoördineerd beheer ingezet om de afgesproken doelstelling alsnog te bereiken. Het verzoek is om deze optie in het plan uit te werken.

Gunstige Referentie Populatie (GRP)

In AEW-verband zijn GRP's bepaald om de Staat van Instandhouding van de ganzen te kunnen garanderen. Door SOVON is de internationale GRP vertaald in een nationaal GRP waarna een omrekening naar provinciale GRP's voor grauwe ganzen en brandganzen heeft plaatsgevonden. Bij de verdeling van de nationale GRP over de provincies is uitgegaan van de actuele verdeling van de populatie-aantallen in de verschillende provincies op basis van de julitellingen. Met deze berekeningsmethodiek kunnen wij om twee redenen niet instemmen:

1. De huidige populatieomvang in een provincie is geen maatstaf om een GRP te bepalen. Op deze wijze zullen de grootste schadeprovincies dat altijd blijven omdat een hoge GRP de uitvoering van populatiebeheer gaat beperken. Het uitgangspunt voor het bepalen van een provinciale GRP zou de draagkracht van de natuur- en rustgebieden moeten zijn. Op basis van die maatstaf kan (populatie)beheer verantwoord worden ingezet t.b.v. een acceptabele maatschappelijke schade op provinciaal niveau.

2. De julitellingen zijn niet representatief voor het bepalen van de populatieomvang in een provincie. Op pagina 148 wordt dit bevestigd. Aangegeven wordt dat de omvang van de populatie bij julitellingen wordt overschat als gevolg van onder meer rui-trek en uitwisseling vanuit (buur)provincies en zelfs andere landen. Het betekent dat de julitellingen op zijn minst ontdaan moeten worden van deze 'ruis' voordat ze als input gebruikt kunnen worden voor het bepalen van een provinciale GRP.

Monitoring

Het monitoren van vooral de gewasschade en de schade in de natuurgebieden is van groot belang om te kunnen bepalen of de doelstellingen van het Ganzenplan gehaald (kunnen) worden. De monitoring van de landbouwschade is met behulp van de data van BIJ12 goed in beeld. We maken ons zorgen over het bepalen van de schade in de natuurgebieden. Ook die schade is groot. Het is verstandig om deze schade ook bij de monitoring van het totaal aan maatschappelijke schade te betrekken. Het streven dat de ganzen geen belemmering zijn voor het behalen van de natuurdoelen is onvoldoende concreet. Het hanteren van een bovengrens van de aantallen ganzen in een natuurgebied, gerelateerd aan de in dat gebied te behalen doelen, is wat ons betreft wel een goede maatstaf. Het verzoek is om op basis van deze maatstaf een monitorings-doelstelling voor de natuurschade uit te werken.

Onderdeel van de monitoring is ook het verlagen van de 'crippling rate'. Wij onderschrijven dat. Het verlagen van crippling is ook van wezenlijk belang voor het draagvlak voor populatiebeheer. Naar onze mening zou het in dat kader goed zijn om, in samenspraak met de provincies, de provinciale beleidsregels aan te passen op die onderdelen die crippling momenteel bevorderen (bijvoorbeeld het opheffen van een verbod op het gebruik van lokmiddelen).

(Gecoördineerde) verjaging

Voor een effectieve uitvoering van (gecoördineerde) verjaging wordt voorgesteld om ganzen te verjagen van percelen met kwetsbare gewassen naar percelen met blijvend grasland die in dat geval als opvang-/rustgebied fungeren. Aansluitend wordt aangegeven dat er voor grote aaneengesloten regio's waar vooral blijvend grasland is, en grote aantallen ganzen in de omgeving voorkomen, een grote dichtheid aan ganzen moet worden geaccepteerd. Als voorbeeld van deze grote aaneengesloten gebieden met blijvend grasland worden regio's/provincies genoemd waardoor in deze gebieden veel onrust is ontstaan. We hebben daarover al contact gehad en de toezegging is gedaan deze fictieve voorbeelden uit de tekst van het plan te verwijderen. Daarvoor onze dank.

Los van deze fictieve voorstellen kunnen wij echter onder geen voorwaarde instemmen met het accepteren van een grote dichtheid van ganzen in gebieden met blijvend grasland. Voor een uitbreiding van het aantal en het vergroten van de omvang van bestaande rustgebieden is volstrekt geen draagvlak. Het is van belang om de omvang van de ganzenpopulatie, en daaraan gekoppeld de grote schade aan landbouwgewassen, te reduceren en niet een discussie te starten over nieuwe/uitbreiding van rustgebieden. Dit laatste ongeacht het feit dat verjaging leidt tot een hoger energiegebruik bij ganzen. In de huidige context is voor extra rustgebieden gewoonweg geen draagvlak.

In de context van het voorgaande staat in het plan ook aangegeven dat ondernemers die ganzen opvangen 'voldoende' gecompenseerd moeten worden. Hoewel dit waarschijnlijk niet bewust zo is geuid verzoeken wij wel om 'voldoende' te vervangen door 'een volledige marktconforme vergoeding in combinatie met een opvangpremie'.

Jacht en schadebestrijding

Wij zijn bijzonder content met de wijze waarop in het plan wordt ingegaan op de rol van de grondgebruiker in relatie tot schadebestrijding. Dat deze rol - zoals u op pagina 267 terecht aangeeft - 'onderbelicht en voor verbetering vatbaar is' wordt door ons volledig onderschreven. Vanuit LTO zijn wij al geruime tijd bezig om de grondgebruikers te wijzen op het verschil tussen jacht en schadebestrijding en vooral ook op hun rechten en plichten bij het organiseren van de schadebestrijding. In de praktijk blijkt het toch bijzonder lastig om deze boodschap te laten landen. Om die reden zouden we het op prijs stellen als vanuit de uitvoeringsorganisatie van het Ganzenplan op dit onderdeel ondersteuning geboden kan worden. Met name ook op het gebied van communicatie. Aanvullend is het verzoek om inhoudelijke en juridische ondersteuning bij het opstellen van een jachthuurovereenkomst. Daarbij gaat het vooral om het toetsen van een reeds beschikbaar concept op de genoemde onderdelen.

Schadetegemoetkoming

Op pagina 45 wordt aangegeven dat 'de huidige regeling voor schadetegemoetkoming met de daaraan gestelde inspanningsvereisten de ondernemer niet stimuleert om meer gewasbeschermende maatregelen te nemen of voor andere teelten te kiezen'. Het verzoek is om de gehele passage over de schadetegemoetkoming te verwijderen. Het is namelijk enerzijds een diskwalificatie van de inzet van ondernemers om gewasschade te voorkomen en anderzijds gaat een faunabeheereenheid niet over (de voorwaarden voor) een tegemoetkoming. Het schrappen van deze passage zal veel ruis over de voorwaarden en hoogte van een tegemoetkoming voorkomen. Desondanks is het goed om te weten dat het merendeel van de ondernemers veel tijd (verjagen) en geld (preventieve middelen) investeert om de gewassen te beschermen. Ook zijn er bedrijven met faunacoördinatoren in dienst om gewasschade zoveel als mogelijk te voorkomen. Met deze investering in tijd en middelen, die niet voor een tegemoetkoming in aanmerking komen, wordt door ondernemers al veel meer gedaan dan nodig is voor het ontvangen van een tegemoetkoming.

Brandganzen

Wij constateren dat de trekvogelpopulatie brandganzen wel degelijk schade toebrengt aan gras en akkerbouwgewassen. Om die reden onderschrijft LTO de noodzaak om het provinciale beleid voor brandganzen te evalueren. Als uit deze evaluatie blijkt, en dat is onze verwachting, dat schadebestrijding van brandganzen ook in de winterperiode moet plaatsvinden dan is ons verzoek aan de faunabeheereenheden om het faunabeheerplan hierop aan te passen.

Wij zijn altijd bereid om deze reactie mondeling toe te lichten.

Hoogachtend,
Mede namens ZLTO

N.T.M. Verduin
Voorzitter LTO Noord regio West